

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา พลศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนแบบร่วมนือ TAI กับ โปรแกรมการเรียนปกติ ซึ่งประกอบความมุ่งหมายของการวิจัย สมมติฐานในการวิจัย วิธีการ ดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะวอลเลย์บอลด้วยโปรแกรมการเรียนแบบร่วมนือ TAI กับ โปรแกรมการเรียนแบบปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานในการศึกษาวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษาของนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนแบบร่วมนือ TAI แตกต่างจากการเรียนด้วยโปรแกรมการเรียนปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดนาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)แล้วจับสลากรแบ่งกลุ่ม โดยกลุ่มทดลองจัดการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรมการเรียนแบบร่วมนือ TAI กลุ่มควบคุมจัดการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรมการเรียนปกติ ใช้เครื่องมือในการวิจัยทั้งหมด 5 ชนิด คือ แบบทดสอบความสามารถด้านทักษะ แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินความพึงพอใจ โปรแกรมการเรียนแบบร่วมนือ TAI และโปรแกรมการเรียนปกติ ใช้เวลาดำเนินการทดลองทั้งหมด 30 นาที แล้วจึงเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนแบบร่วมนือ TAI กับโปรแกรมการเรียนปกติ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อนำมาใช้ในการสรุปผลการวิจัยแล้วเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบร่วมกับ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษาการเรียนวอลเลย์บอล ด้านความรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนแบบร่วมมือ TAI ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษาการเรียนวอลเลย์บอล ด้านทักษะของนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนแบบร่วมมือ TAI ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษาการเรียนวอลเลย์บอล ด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนแบบร่วมมือ TAI ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษาการเรียนวอลเล่ย์บอลด้านความรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนปกติ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษาการเรียนวอลเลย์บอล ด้านทักษะของกลุ่มที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนปกติก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษาการเรียนวอลเลย์บอล ด้านความพึงพอใจของกลุ่มที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนปกติ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษาการเรียนวอลเลย์บอล ด้านความรู้ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนแบบร่วมมือ TAI และกลุ่มที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนปกติ หลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษาการเรียนวอลเลย์บอล ด้านทักษะระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนแบบร่วมมือ TAI กับนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนปกติหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษาการเรียนวอลเลย์บอล ด้านความเพิ่งพอใจระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนแบบร่วมมือ TAI กับนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนปกติหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การเปรียบเทียบผลการทดลองของกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนแบบร่วมมือ TAI มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยโปรแกรมการเรียนปกติ ในด้านความรู้และด้านทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผล

ผลการวิจัยภายหลังทำการทดลองพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษาของนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนแบบร่วมมือ TAI แตกต่างกันกับนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยซึ่งพอกจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

- ผลการวิจัยด้านความรู้ พบร่วมนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือ TAI จากโปรแกรมการเรียนแบบร่วมมือTAI สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบอธินาย และสาหร่ายจากโปรแกรมการเรียนปกติ เพราะการเรียนแบบร่วมมือตามแนวคิดทฤษฎีของสลาвин (Slavin. 1995 : 4) ขอหนึ่นสันและขอหนึ่นสัน (Johnson and Johnson. 1990 : 55–59) เปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาความรู้ด้วยตัวเองจากใบความรู้ และการสอนจากเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มทำให้นักเรียนมีความตื่นตัวในการเรียนรู้ เพราะต้องพึงพาอาศัยกันมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ต่อการเรียนทั้งของตนเองและของเพื่อนอย่างเต็มความสามารถ จึงทำให้มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในลิ่งที่เรียนจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปในการเรียนถือว่าเป็นการสื่อสารที่ดีซึ่งก่อให้เกิดบรรยายการเรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีอิสรภาพแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีด้านสติปัญญาของเพียร์เจย์ (Piaget) และของ วาຍสกอตต์ (Slavin. 1990 : 14–15 ; citing Vygotsky. 1978. *Mind and Society : The Development of Higher Psychological Process.* P. 86) ที่กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งที่เรียนเก่งและที่เรียนช้าได้ดี เพราะนักเรียนที่มีความสามารถสูงจะได้รับประโยชน์ในการเรียนรูมากขึ้น ในการที่ตนเองได้อธินายชี้แจงบทเรียนให้กับเพื่อน ในขณะที่นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่ำเรียนรู้ได้ช้าได้ประโยชน์จากการที่ได้แหล่งความรู้ที่มีค่าจากเพื่อนอีกแห่งที่นักเรียนนี้จากการสอน นอกจากรูปแบบการเรียนที่นักเรียนได้ทำงานร่วมกันทำให้เกิดความสนุกสนาน และเป็นการส่งเสริมทักษะทางสังคม จากเหตุผลดังกล่าวน่าจะส่งเสริมให้นักเรียนดีในสิ่งที่เรียนได้ดีนับว่าเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเรียนรู้ในทางที่ดี และจากการที่นักเรียนได้ร่วมกัน

อภิปรายแสดงความคิดเห็น และหาข้อสรุปความรู้ในการเรียนทำให้นักเรียนได้เกิดประสบการณ์ในการเรียนเพิ่มขึ้น ช่วยฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าจากการเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มปกติในการเรียนผลศึกษาตามปกติจะเรียนแบบฝึกปฏิบัติตามครูสาขาวิชา ซึ่งนักเรียนจะไม่เกิดความคิดที่หลากหลาย ได้เพียงแต่สังเกต จำ และปฏิบัติตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรตัน ศิลปกุล (2543 : บทคัดย่อ) และของสมหมาย บุญทองโภ (2540 : บทคัดย่อ) ที่พบว่านักเรียนมีคะแนนหลังการเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือ TAI และการเรียนปกติแตกต่างกัน

2. ผลการวิจัยด้านทักษะ พนวันักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือ TAI จากโปรแกรมการเรียนแบบร่วมมือ TAI สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบอธิบายและสาธิตจากโปรแกรมการเรียนปกติ เป็นเพราะการเรียนแบบร่วมมือในวิชาพลศึกษานักเรียนได้มีโอกาสฝึกหัดปฏิบัติทักษะร่วมกัน แสดงความคิดเห็นหรืออธิบายขั้นตอนการปฏิบัติทักษะศึกษาใบความรู้ นักเรียนสามารถสื่อสารกันง่าย เพราะนักเรียนอยู่ในวัยเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจท (Piaget) คือการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี การปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนในวัยเดียวกันเป็นสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในทักษะที่ต้องการเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วายกอตสกี (Vygotsky) ที่เชื่อว่าในการที่นักเรียนร่วมมือกันทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ เพราะเด็กวัยเดียวกันมีพฤติกรรมที่คล้ายกัน มีระดับพัฒนาการที่ใกล้เคียงกันสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้อย่างกว้างขวางกว่าการเรียนเป็นรายบุคคล เพราะนักเรียนวัยใกล้เคียงกันจะสามารถสื่อสารเข้าใจกันง่ายขึ้น กล้าซักถาม โดยแบ่งซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดผลดีในการเรียนและการที่นักเรียนที่มีระดับความสามารถสูงซึ่งเข้าใจสิ่งที่ครูสอนได้ดี จะสามารถเปลี่ยนสิ่งที่ครูเป็นภาษาพูดของตนเองเพื่ออธิบายให้เพื่อนฟัง ทำให้ผู้อธิบายเข้าใจบทเรียนได้แจ่มชัดยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของเดวิดสัน (Davidson. 1990 : 101-106) ที่ว่าผู้เรียนสามารถถ่ายทอดสิ่งที่เรียนรู้ให้แก่ผู้อื่น โดยใช้ภาษาของตนเองจะทำให้มีความรู้ในเรื่องนั้นยิ่งขึ้น เพราะต้องจัดระบบความรู้ที่มีอยู่อย่างมาเป็นภาษาสื่อสาร ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของวินตัน (Winton . 1999 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือในวิชาพลศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่เรียนแขนดบบล และของ สุธรรม สอนเตือน (2543 : 54) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะด้วยโปรแกรมการเรียนแบบร่วมมือและ โปรแกรมการเรียนแบบแบ่งกลุ่ม พนวันักเรียนแบบร่วมมือด้านทักษะสูงกว่าการเรียนแบบแบ่งกลุ่ม

3. ผลการวิจัยด้านความพึงพอใจ พนวันักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือ TAI จากโปรแกรมการเรียนแบบร่วมมือTAI ไม่แตกต่างกันกับนักเรียน ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบ

อธิบายและสาธิตจากโปรแกรมการเรียนปกติ อาจเป็นเพราะการเรียนวิชาพลศึกษาช่วยให้นักเรียนได้ผ่อนคลายความตึงเครียดทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา ทั้งยังช่วยให้นักเรียนรู้จักการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี เห็นคุณค่าของการออกกำลังกายได้อย่างถูกต้อง สร้างเสริมการฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย กล้าตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และทรงกับความต้องการความสนใจของนักเรียน ทั้งยังสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จากการทดลองของนักวิจัยหลายท่าน ในด้านจิตพิสัยหรือความพึงพอใจในการเรียนวิชาพลศึกษาส่วนใหญ่พบว่า เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนจากการสอนสองวิธีนี้ทั้งแตกต่างและไม่แตกต่างกัน เช่น งานวิจัยของ ฉันทนา ศรีปราโมทย์ (2544 : บทคัดย่อ) และพิระเพชร ศรีมงคล (2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าการศึกษาความพึงพอใจจากการเรียนวิชาพลศึกษา มีผลคะแนนสูงขึ้นแต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบร่วมนือ TAI จากโปรแกรมการเรียนแบบร่วมนือ TAI สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบอธิบายและสาธิตจากโปรแกรมการเรียนปกติ ทั้งนี้พราะจะสรุปสาเหตุได้ต่อไปนี้

1. วิธีการสอนแบบร่วมนือด้วยโปรแกรมการเรียนแบบร่วมนือนี้ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถของตนเองตามบทบาทหน้าที่ได้รับ ทำให้เห็นข้อบกพร่องของตนเองและยอมรับฟังยอมรับการช่วยเหลือจากเพื่อนสมาชิก เพื่อนำไปปรับปรุงผลการเรียนของตนเอง ซึ่งผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาข้อผิดพลาดของตนได้ดี และมีความมานะพยายามที่จะพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าต่อไป

2. การเรียนแบบร่วมนือทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายในการบวกนักเรียนจะมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติภาระในฐานะสมาชิกของกลุ่ม เพื่อให้ผลงานบรรลุตามจุดมุ่งหมายในการเรียน ผู้เรียนจะเกิดแรงจูงใจทางบวกแล้วยอมทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อภาระการเรียน เกิดความมานะพยายามในการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ในการเรียนพลศึกษาการฝึกทักษะเฉพาะเวลาเรียนจะได้ผลไม่มากเท่าที่ควรนักเรียนต้องฝึกฝนบ่อยๆ จะนี้ควรจะพัฒนาทักษะกีฬาโดยการฝึกออกเวลาเรียน หรือยามว่างจะช่วยให้นักเรียนมีความชำนาญและทักษะดีขึ้น ตามทฤษฎีของ รอร์น ไดค์ในเรื่องของกฎของการฝึก (The law of exercise) ที่เชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองจะดีและแน่นแฟ้นขึ้น ถ้าได้มีการฝึกหัดหรือกระทำซ้ำๆบ่อยๆ(วานา คุณ醪กิสิทธิ์. 2539 : 61)

3. การให้ข้อมูลย้อนกลับ นักเรียนได้ทราบผลสำเร็จในการเรียนของตนและรับรู้ข้อมูลที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น จะเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักวิเคราะห์การเรียนของตน ผู้เรียนจะสามารถแก้ปัญหาข้อผิดพลาดของตนได้ดีกว่าข้อผิดพลาดที่บุคคลอื่นกันพบ

ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพยาຍາມ เกิดความสนใจและต้องการกระทำกิจกรรมใหม่ๆ ต่อไป อย่างต่อเนื่อง เพื่อการเรียนมีประสิทธิภาพประกอบด้วยความตั้งใจ ความสนใจ ความพร้อม และเป้าหมายเป็นพื้นฐาน

4. การประเมินผลกระทบของการเรียนเพื่อรับทราบความสำเร็จของตนในกิจกรรมย่อย ตามลำดับขั้น และการซึ่งแนวนทางให้นักเรียนมองเห็นความสำเร็จในการปฏิบัติกรรม เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในกิจกรรมมากขึ้น สถาคัลล์องกับแนวคิดทฤษฎี การเชื่อมโยงของธอร์ดายค์ (Thorndike's connectionism theory) กฎของผล (The law of effect) ที่เชื่อว่ามนุษย์มีแนวโน้มที่จะทำสิ่งที่ตนเองทำได้ดีหรือตอนเองพอใจ (วานา คุณอภิสิทธิ์. 2539 : 60) เพราะการเรียนของนักเรียนถ้าเกิดความล้มเหลวตั้งแต่เบื้องต้นนักจะทำให้นักเรียนไม่ค่อยยกระดีรีอร้นที่จะตอบสนองต่อบทเรียนในทางที่ดี แต่หากประสบความสำเร็จก็จะเกิดกำลังใจให้พยาຍາมกระทำสิ่งนั้นต่อไป การประสบผลสำเร็จในเบื้องต้นเป็นการสร้างพื้นฐานเพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายปลายทาง

5. ทักษะกระบวนการกลุ่มในรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาที่ดีขึ้น การมอบหมายงานแต่ละบุคคลเพื่อสร้างความรับผิดชอบ การให้รางวัล ต่อความสำเร็จของกลุ่มเป็นการเสริมแรง ที่ช่วยให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ การช่วยเหลือแลกเปลี่ยน ความรู้ความสามารถซึ่งกันและกัน ความร่วมมือและความสามัคคิกัน ผู้เรียนที่มีความรู้น้อยกว่า หรือทักษะน้อยกว่าสามารถเรียนรู้จากผู้ที่มีทักษะดีกว่าหรือมีประสบการณ์มากกว่าได้ และในขณะเดียวกันผู้เรียนที่เรียนรู้มากกว่าหรือมีทักษะดีกว่าประสบการณ์มากกว่าก็จะมีโอกาส ขัดเกลาความรู้หรือทักษะที่มีอยู่ด้วยการช่วยเหลือผู้อื่น (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. 2542 : 95) ทั้งนี้ เพื่อให้ความสำเร็จของกลุ่มเป็นความต้องการร่วมกันของสมาชิกทุกคน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ TAI ในกิจกรรมการเรียนวิชา พลศึกษา เป็นการสอนที่มีดึงผู้เรียนเป็นสำคัญที่สร้างคุณธรรมอย่างหนึ่งที่จะช่วยลดการแบ่งขั้นและ ความต้องการเจนของบุคคลนั้นๆ คือการยอมรับตนเองและการยอมรับผู้อื่น ซึ่งมาจาก กระบวนการกรุ่นและวิธีการดำเนินการต่างภายในรูปแบบกลุ่มของการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยสร้างคุณธรรมให้เกิดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 31) หมวด 4 มาตรา 28 กล่าวว่า การศึกษาต้องมุ่งพัฒนาคน ให้มีความสมดุลทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม เพราะบุคคลจะอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุขต้องเป็นทั้งคนดี คนเก่ง และคนที่มีความสุข ซึ่งเป็นการสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ครูผู้สอน

1.1 ใช้ในการวางแผนการสอนในหน่วยการเรียนกีฬาประเภททีม

1.2 ใช้ในปรับปรุงการสอนที่ใช้ทักษะกระบวนการกลุ่ม ให้เป็นไปในลักษณะกลุ่มที่ช่วยเหลือกัน มีการพึ่งพาอาศัยกัน มีความรักสามัคคีกัน การพัฒนาตนเองเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับวิถีประชาธิปไตยในสังคมปัจจุบัน

1.3 สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนที่ต้องการพัฒนาให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยเฉพาะการสอนวิชาที่เน้นทักษะการฝึกปฏิบัติ

1.4 จัดทำสรุปผลการวิจัยเพื่อเผยแพร่แก่นักคิดหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5 เพื่อหาวิธีการที่ค้นพบจากการวิจัยไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

2. ผู้บริหาร

2.1 สามารถนำไปเป็นแนวทางในการนิเทศติดตามผลการเรียนการสอน รูปแบบการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 การนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการเรียนการสอน

2.3 กระตุ้นให้ผู้สอนพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้การวิจัยเป็นพื้นฐาน

2.4 ส่งเสริมให้ผู้สอนค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

2.5 จัดให้มีการฝึกอบรมหรือเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ผู้สอนในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.6 นำผลไปใช้พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3. ศึกษานิเทศก์

3.1 นำไปเป็นแนวทางในการนิเทศการจัดการเรียนการสอนแก่ครูและการบริหาร วิชาการสำหรับผู้บรรยาย

3.2 นำไปเป็นประโยชน์ในการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรในการจัดการศึกษา

3.3 นำไปเป็นแนวทางในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยการเรียนแบบร่วมมือควรทำการวิจัยกับวิชาพลศึกษาหรือวิชาอื่นในการเรียนหน่วยอื่น และระดับชั้นอนุฯที่เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการฝึกปฏิบัติ และการเรียนเป็นทีม
2. การวิจัยการเรียนแบบร่วมมือครูผู้สอนควรใช้หลักจิตวิทยาในการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนและให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับความสามารถของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มอย่างเต็มใจ สามารถทำงานร่วมกันจนประสบความสำเร็จ
3. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนในด้านอื่นบ้าง เช่น พฤติกรรมความร่วมมือกันในการแก้ปัญหา ความร่วมมือกันในการทำงาน เจตคติของผู้เรียน ต่อการทำงานกลุ่มแบบร่วมมือ
4. การวิจัยการเรียนแบบร่วมมือในระดับประถมศึกษาควรใช้ระยะเวลาทดลองให้มากกว่า 10 ชั่วโมงในการทดลองแต่ละหน่วยจึงจะเห็นผลที่ชัดเจน เพราะวุฒิภาวะของผู้เรียนยังต่ำอยู่